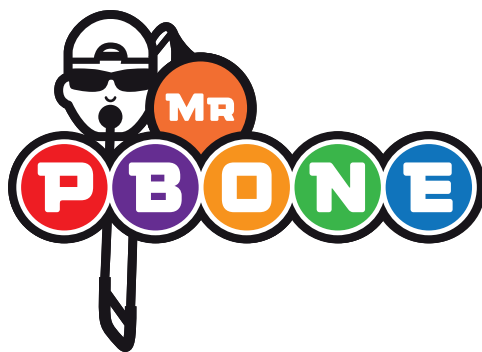

presenteert

PBONES

handleiding

Een project van philharmonie zuidnederland
voor de groepen 5 t/m 8 van het basisonderwijs

**MUZIEK VOOR
JONGE GASTEN**

philharmonie
zuidnederland

INHOUD

Voorwoord	3
Les 1 Maak kennis met Mr pBone	4
Les 2 Samen oefenen	6
Les 3 Voorbereiding van de uitvoering	8
Les 4 Reflecteren	9
Bijlagen	10

VOORWOORD

Wat leuk dat je met je klas het project pBones gaat doen! Het project pBones bestaat uit drie workshops gegeven door Mark Boonstra, trombonist van philharmonie zuidnederland en een website met instructie- en informatieve video's. Het project sluit je af met een spetterend optreden van jouw klas voor andere leerlingen van de school en/of ouders.

Voordat Mark op school komt, kunnen jullie je al voorbereiden op zijn komst. Met behulp van het digitale lesmateriaal leer je alvast meer over het orkest en over hoe je op een pBone moet spelen. Mark legt bijvoorbeeld uit hoe je moet buizen!

Deze handleiding is gemaakt ter ondersteuning van het digitale materiaal. Hierin vind je extra opdrachten en meer uitleg over de inhoud van de video's. Je kan de handleiding als leidraad gebruiken in de voorbereiding op de komst van Mark, maar ook om te oefenen tussen de workshops door.

Voor de workshops neemt philharmonie zuidnederland voor alle leerlingen een pBone en een mondstuk mee. Wij vragen jullie voorzichtig met het materiaal om te gaan zodat wij de instrumenten kunnen blijven gebruiken. Daarnaast vinden wij het leuk als jij als leerkracht lekker meedoet tijdens de workshops van Mark. Dat motiveert de leerlingen én je ervaart zelf hoe het is om op een pBone te spelen, hoe leuk is dat?

Wij wensen jullie heel veel plezier met pBones!

Maud Broeksteeg, Adeline van Campen, Wilma Hollanders en Linda Jans
Team Educatie

LES 1

MAAK KENNIS MET MR PBONE

DOEL

- De leerlingen krijgen een beeld wat ze de komende week/weken gaan doen in het project Pbones.
- De leerlingen maken in korte video's kennis met Mr. pBone, het orkest en de trombone

BENODIGDHEDEN

- Computer/digibord
- Website lesmateriaal : www.philharmoniezuidnederland.nl/pBones We adviseren je om het digitale lesmateriaal te openen in Google Chrome of Firefox.
- A4'tje voor ieder kind

1. MR PBONE

Introductie op het project pBones

Klaarleggen: een A4'tje voor ieder kind

Bekijk de **video** (4 min.) "Mr pBone" (Mark Boonstra) stelt zich voor aan de leerlingen en vertelt dat hij naar school komt om samen met de leerlingen muziek te maken op een pBone, een plastic trombone. De leerlingen oefenen samen met Mark de ademhaling.

2. EXPEDITIE ORKEST

Kennismaking met philharmonie zuidnederland

Mr pBone is in het dagelijks leven Mark Boonstra. Zijn beroep is trombonist en hij speelt in het professionele symfonieorkest: philharmonie zuidnederland.

Wat weten je leerlingen al over het symfonieorkest? Voor het bekijken van deze video kun je de kennis van de leerlingen ophalen. Maak bv. samen een woordweb en vul dit na het kijken aan met de nieuwe kennis.

Bekijk de video (8 min). In deze video maken de kinderen kennis met het symfonieorkest. Ze leren over het ontstaan van de naam orkest, over de verschillende instrumentgroepen en ze luisteren naar de klank van het symfonieorkest. Voor de kijkers: op 0.26" komt Mark met de trombone nog even duidelijk in beeld. Zijn plek in het orkest is rechts achterin bij de koperblazers.

Voor extra informatie over de instrumentgroepen zie bijlage 1 in deze handleiding.

3. DE TROMBONE

Wat weten de leerlingen al over de trombone?

Wie zou er harder klinken? Hoe zou je dat kunnen meten?

In de video krijgen jullie het antwoord.

Bekijk de **video** (8 min). De video is een onderdeel van de 10-delige serie over het symfonieorkest. Alle instrumenten komen aan bod in korte video's waarin de vragen van kinderen een hoofdrol spelen. In deze aflevering beantwoorden we de vraag van Bo: 'Wie kan harder: de trombone of een motor?'

Bekijk meer afleveringen op: www.philharmoniezuidnederland.nl/expeditieorkest

LES 2A

SAMEN OEFENEN

DOEL

- De leerlingen oefenen met video-instructies hun ademhaling en het buzzen op het mondstuk
- De leerlingen maken een rap

BENODIGDHEDEN:

- Computer/digibord
- Website lesmateriaal : www.philharmoniezuidnederland.nl/pBones
- Mondstukken pBones
- Papier
- (kleur) Potlood

BUZZEN

Klaarleggen: alle kinderen hebben een pBones mondstuk.

Als de mondstukken nog niet op school zijn kun je beginnen met de **video**: "Mr.pBone maakt een rap".

Bekijk de video en doe mee. In de video geeft Mark instructies aan de kinderen om mee te spelen op hun mondstuk. De meeste leerlingen kunnen van nature goed buzzen. Het beste kun je rondlopen om te horen of het bij iedereen al lukt. Als het bij een enkeling nog niet lukt, vraag dan de leerlingen die er goed in zijn om de anderen te helpen.

MR PBONE MAAKT EEN RAP

Klaarleggen: voor deze **video** hebben de kinderen één of meer potloden nodig.

Bekijk de video. In deze video geeft Mark Boonstra instructies aan de leerlingen om de pBone-rap te maken. Tijdens het kijken kunnen de leerlingen al woorden in gedachten nemen, opschrijven kun je beter op een ander moment doen. De video gaat nog verder met een actieve Beatbuzz oefening en een pBone-potloodoefening voor de lippen. Een leuke energizer!

MAAK JE EIGEN RAP

Voor het zelfstandig werken aan de rap kun je de **video** "Maak je eigen rap" gebruiken. Dit is een korte video met alleen de instructie voor het maken van de tekst en het plaatsen van de tekst op de beat van de muziek.

LES 2B EXTRA MATERIAAL

Op het tabblad extra materiaal staat de muziek die Mark Boonstra gebruikt in de workshops. Je kunt deze muziek ook gebruiken als energizer tijdens het rekenen of een andere les waarbij de leerlingen lekker aan het werk zijn. Als de leerlingen de muziek wat vaker horen is het ook makkelijker om mee te spelen tijdens de workshops.

LES 3 VOORBEREIDING VAN DE UITVOERING

NB: deze les is alleen bedoeld voor groepen die een openbare uitvoering willen geven.

DOEL

De leerlingen ontwerpen een concertposter om een optreden aan te kondigen.

BENODIGDHEDEN

- A3-papier, teken/verf-spullen
- Eventueel computer
- Bijlage 3: Concertposters

CONCERTPOSTER MAKEN

De leerlingen gaan niet alleen oefenen op de pBones, maar uiteindelijk ook een uitvoering geven voor andere klassen van de school. Wanneer deze uitvoering openbaar toegankelijk is, kunnen ze ouders alvast gaan uitnodigen.

Om ervoor te zorgen dat er publiek naar de einduitvoering komt, moet je ze informeren. Dat kan bijvoorbeeld met posters die de leerlingen zelf ontwerpen. Maar ook met een bericht in de nieuwsbrief of op de ouderpagina van de website. Dit kan ook een leuke huiswerkopdracht zijn. De posters kunnen ambachtelijk met papier en tekenmateriaal gemaakt worden maar je kunt ze ook digitaal ontwerpen.

OP ELKE POSTER STAAT IN IEDER GEVAL

- Wie voert er uit?
- Wanneer (en hoe laat)?
- Waar?

Eventueel staat op een poster:

- Wat wordt er gespeeld?

Bespreek met de leerlingen de posters. Wat valt op? Voor wie is het bedoeld? Welke poster spreekt je het meeste aan?

Hang de gemaakte posters van de leerlingen in de school op of zet ze op de website. In bijlage 2 van deze handleiding vind je de posters die je op deze pagina ziet in groter formaat.

LES 4 REFLECTEREN

DOEL

De leerlingen reflecteren op het proces en het resultaat van dit project

BENODIGDHEDEN

Bijlage 3 : werkblad napraten over het project pBones.

ACTIVITEIT

Het is na afloop heel belangrijk om het project een plek te geven. Blik daarom met de leerlingen terug op zowel het proces als het resultaat. Door te reflecteren met de kinderen beschouwen ze zichzelf en de anderen even van een afstandje en blijkt hoe waardevol het project voor hen geweest is. Reflecteren kan op meerdere manieren.

ALS GROEP

De meest gebruikte manier is het groepsgesprek.

Stel hiervoor open vragen. Alle vragen die beginnen met 'wie, wat, waar, wanneer, welke, waarom of hoe' zijn daarbij goed. Bijvoorbeeld: Hoe heb je het spelen op de pBone ervaren? Wat vond je moeilijk? Wat was leuk om te doen? Hoe verliep het samenwerken? Wat vond het publiek van de eindpresentatie? Wat vond je zelf van de eindpresentatie?

INDIVIDUEEL

het werkblad (bijlage 3)

Aan de hand van emoticons kijken de leerlingen terug op het totale project. Waar werd je blij van of maakte je boos, wat was verwarrend? Noteer wat je hebt ervaren tijdens het project pBones bij iedere emoticon.

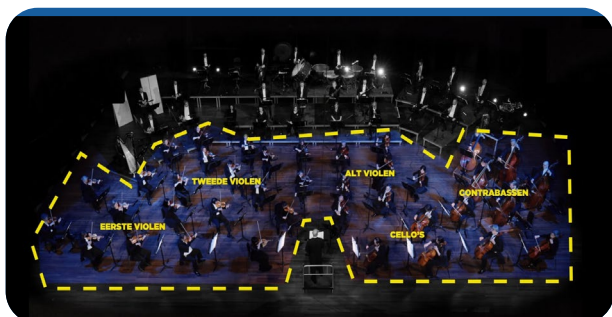
BIJLAGE 1

HET SYMFONIEORKEST

Het symfonieorkest bestaat uit verschillende soorten instrumenten: strijkinstrumenten, houten blaasinstrumenten, koperen blaasinstrumenten en slagwerk. Dat is dus anders dan bijvoorbeeld een harmonieorkest waarin alleen hout- en koperblazers en slagwerkers zitten of een fanfare waar alleen koperblazers en slagwerk zitten.

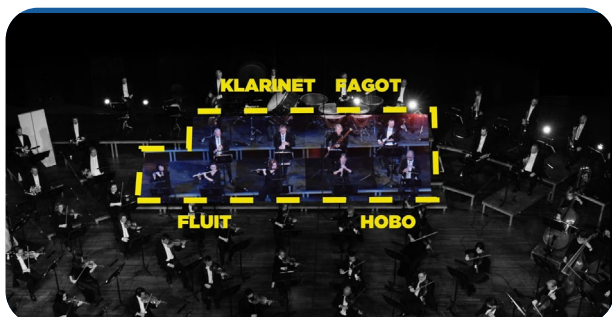
Al die instrumenten uit het symfonieorkest klinken anders omdat op een andere manier de toon op het instrument wordt gemaakt. Zo klinkt een toon die wordt gespeeld op een fluit heel anders dan een toon van dezelfde toonhoogte gespeeld op een viool of een hobo. Behalve een eigen klankkleur heeft een instrument ook een eigen toonbereik. Sommige instrumenten spelen alleen hoge tonen, andere juist lage, weer andere zitten daar tussenin. Toonbereik en toonkleur zijn bepalend geweest voor de ontwikkeling van het orkest. Er was immers behoefte aan zoveel mogelijk kleuren en toonhoogten.

Geleidelijk aan kwam in de geschiedenis een combinatie tot stand van drie groepen: strijkinstrumenten, blaasinstrumenten en slaginstrumenten. Deze instrumenten vormden het symfonieorkest.

STRIJKINSTRUMENTEN

Deze instrumenten worden aangestreken met een strijkstok. Door dat strijken worden de snaren in trilling gebracht. Hoe dunner en strakker de snaar en hoe kleiner de klankkast van het instrument, des te hoger de toon. Er bestaat er een hele familie van strijkinstrumenten: de viool, de altviool, de cello en de contrabas. De viool klinkt het hoogste, de contrabas klinkt het laagste.

BLAASINSTRUMENTEN

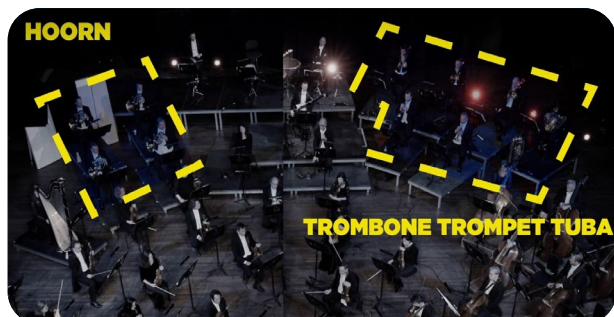
bestaan uit een buis met daarin een luchtkolom. Sommige blaasinstrumenten zijn van HOUT en andere van KOPER

DE HOUTEN BLAASINSTRUMENTEN

zijn de fluit, hobo, klarinet en fagot.

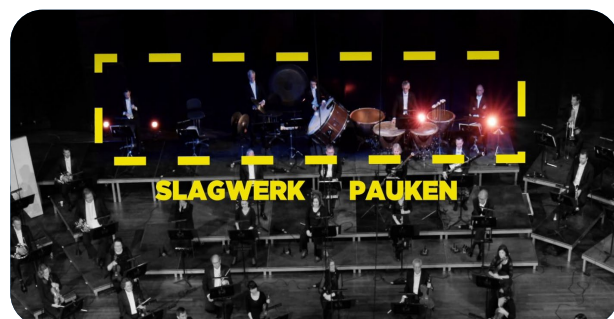
BIJLAGE 1

HET SYMFONIEORKEST

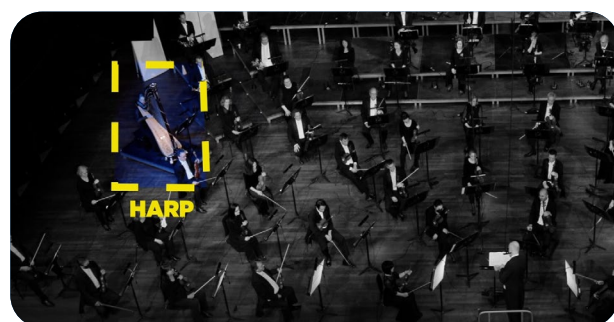
DE KOPEREN BLAASINSTRUMENTEN

Deze instrumenten zijn gemaakt van een opgerolde metalen buis die uitloopt in een wijde beker. Met ventielen of verschuifbare buizen kan de luchtkolom korter of langer worden gemaakt, waardoor de toonhoogte verandert. Tot deze groep behoren de hoorn, trompet, trombone en tuba.

DE SLAGINSTRUMENTEN

De slaginstrumenten zijn een grote groep. Zij zorgen voornamelijk voor het ritme in de muziek, als ook voor de versterking van andere instrumenten. Het slagwerk is in twee grote groepen in te delen: het melodisch slagwerk, instrumenten waar een melodie op gespeeld kan worden. Bijvoorbeeld een klok-kenspel en xylofoon. De andere grote groep instrumenten heeft een vel. Denk maar aan drums, bongos of de grote pauken. Er is ook nog een groep kleinere slaginstrumenten, gemaakt van hout of metaal zoals de bekkens, een woodblock, maracas of een triangel.

DE HARP

Een laatste 'groep' wordt gevormd door de harp, die zit meestal alleen in het orkest.

De harp heeft 47 snaren die allemaal een eigen toonhoogte hebben. Het geluid wordt gemaakt door de snaren te tokkelen zoals op een gitaar en ook door met de vingers over de snaren te glijden van hoog naar laag of andersom, dat noemen we een glissando.

Bekijk de eerste aflevering van Expeditie Orkest om meer te leren over het symfonieorkest! Ben je nieuwsgierig geworden? Bekijk alle afleveringen van Expeditie Orkest om te zien hoe alle instrumenten gemaakt worden en om te horen hoe ze klinken:

www.philharmoniezuidnederland.nl/expeditieorkest

BIJLAGE 2

CONCERTPOSTERS

Familieconcert 5+
met **Jacques Vriens** als schrijver en verteller

di 16 apr 18.30 uur
De Maaspoort Theater & Events

kinderen
van 5 jaar
gratis
entree!

Assepoesters
Assepesters

5 vijf jaar
philharmonie
zuidnederland
200 jaar ervaring

philharmonie
zuidnederland

HET LAAGLAND
THEATER WAAR JE VAN GROEIT

philharmonie
zuidnederland

BIJLAGE 2

CONCERTPOSTERS

philharmonie
zuidnederland

EEN HARTVERWARMEND FAMILIECONCERT

5+

Lejo ontdekt het orkest

WO 1 APRIL 14.15 U | MUZIEKGEBOUW EINDHOVEN

philharmonie
zuidnederland

philharmonie
zuidnederland

SPICY CLASSICS

vrijdag 16 oktober 2015
De Zwarte Doos, Eindhoven

grab
a bite of
music!

Een explosieve klankencocktail van muziek & film
on stage in een ongedwongen setting: dat is **Spicy Classics**.

daghap 🍴 | 20.30 uur concert | borrel

www.spicyclassics.nl [f www.facebook.com/phil.zuid](https://www.facebook.com/phil.zuid)

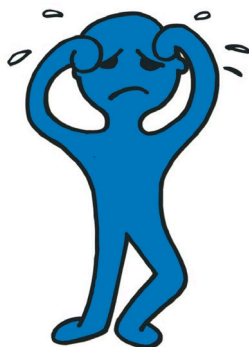
BIJLAGE 3

NAPRATEN OVER HET PROJECT PBONES

Misschien werd je blij van de knotsgekke video's van Mr pBone? Wat voelde je toen je voor het eerst ging buzzen op je eigen mondstuk? En kreeg je meteen de verschillende tonen uit je pBone? Waar werd je gelukkig van en waar werd je verdrietig van? Schrijf bij ieder plaatje hoe jij deze emotie ervaren hebt tijdens het project pBones:

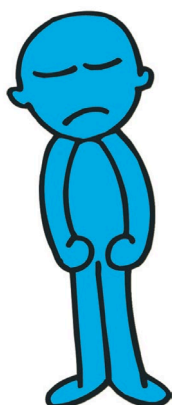
GELUKKIG

VERDRIETIG

BOOS

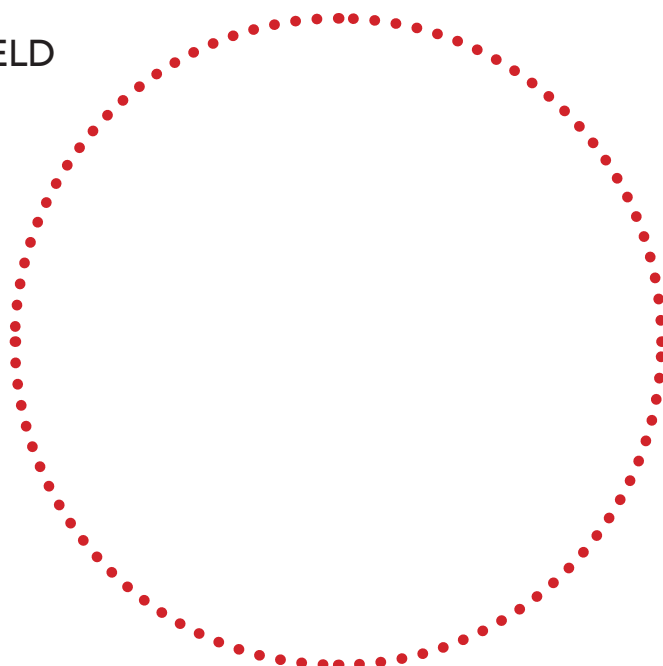
TELEURGESTELD

IN DE WAR

BLIJ

philharmonie
zuidnederland

TEKEN HIER
JE EIGEN EMOTICON